

ORDYNACYJA (58) *sb f*

-di- (36), -dy- (22); -ci- (39), -cy- (15), -ti- (4).

o oraz pierwsze a jasne, końcowe a pochylone.

sg *N* ordynacyjã (20). ◊ *G* ordynacyjéj (9); -éj (6), -(e)j (3). ◊ *D* ordynacyjéj (5); -éj (3), -(e)j (2). ◊ *A* ordynacyją (12). ◊ *L* ordynacyjéj (3), [ordynacyi]; -éj (1), -(e)j (2). ◊ *pl N* ordynacje (4) [w tym: -ę (3)]. ◊ *G* ordynacyj (1). ◊ *A* ordynacyj(e) (4). ◊ [(*lat.*) *N* sg ordinatio.]

Sł stp, Cn brak, Linde XVI – XIX w.; poza tym XVII w. s.v. ordynować.

1. *Ustawa, regulamin, przepis; ordinatio JanStat* [ordinatio – rozządzenie, porządek *Calep*; porządek, sporządzenie, rząd; postanowienie, ustanowienie czego; rząd, rządzenie; stanowanie czego – ordinatio *Cn*] (39) : Którą to ordinacją przerwczony Książdz Biskup y miełczanie iáwnie y wielkim łtátkiem wyználi. *SarnStat* 1079, 39 żp, 104, 171 marg, 358, 635; [A potym Kyrieleifon trzy kroć/ s textem Polłkiem/ iako wpierwłłei ordinaty [!] ielt opifano. *UstKościel* 137].

ordynacja czyja [= o czym] [w tym: *G sb i pron* (7), *ai poss* (1)] (8): Ordynácia dóbr koronnych. Y dochodów Inwentarz. *SarnStat* 357; Pan Podłkárbi ma vczynić ordynacją prowentów. *SarnStat* 402; Gránic ordinátia od Zmudzi *SarnStat* 878, *6v, 102, 358 [2 r.], 359.

ordynacja czyja [= przez jakąś instancję uchwalona] [w tym: *G sb* (8), *pron poss* (2), *ai poss* (1)] (11): *BielKron* 177v; *ActReg* 44; iednák we włzyłtkich áktciách/ maior pars concludat, wedle ordináciiey Tribunału Koronnégó *SarnStat* 865, 198, 313, 858. *Cf W połączeniu z imieniem króla.*

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej (1): Potym [roki ziemskie] w Szadku/ y w inłzych powiećiech more consueto, wedle ordináciiey Piotrkowłkiéy. *SarnStat* 725.

W połączeniu z imieniem króla (5): O czym ná końcu znaydziefz w Ordynáciiey Króla Alexándra. *SarnStat* 313, 205, 424, 970, 1132.

W połączeniach szeregowych (4): A leges to łą włafnie, co záchodzą włzyłtkich. A przetóz włzyłkie priwatné rzeczy, iáko łą nárrácie rei gestae, Tranłácię, Ordinácię, Przywileie, Incorporácię, Dyłkurfy vczónych Iurifłtów, Anormitanów. *SarnStat* 101; zá którégó [pisma] podpomożeniem ordinácię/ vmowy/ y łprawy rzeczy bywáią záchowané. *SarnStat* 998, *6v, 924.

Zwroty: »aktykować ordynacyją« (1): A iż tu o podwodách miáłtá Poznáníá włpomniáłá łie Constitucia, tedy zaráz tu przychodzi áktikować ordinácią generálną, Zygmuntá Augułtá w Wárłzawie vczynioną 1564. *SarnStat* 970.

»odwołać ordynacje« (1): A gdy Cefarz wiechał/ vczynił [papież] Syem álbo Synod v Láteranu/ gdzye záłię odwołał włzyłtki łwe ordynácie/ ktore przezdzyęki Cefáarzowi k woli mułiał czynić *BielKron* 177v.

»ordynacyją (u)czynić; ordynacja uczyniona« [szyk zmienny] (6;1): y temu y owemu dogadzáięc/ łyrupów y decoctiy ordinacyą wedle potrzeby vczynić. *Oczko* 36; [król] przerwczony łkarb Zup ták w cáłóści/ iáko w częściách/ y włzyłtkich dochodách porządnie rołpráwił/ y iáko gránicámi iákiemi połtánowił/ vłtáwił/ ordynácią vczynił [ordinationem tenendam *JanStat* 33] *SarnStat* 382, 38, 102, 369, 402, 503.

Szeregi:»dekret i ordynacja« (1): Poznáníłki [biskup winien dać złotych] łto także po pułkopiu/ z Dekretu y z ordynáciiey [ex decreto et ordinatione JanStat 221] Synodu SarnStat 198. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»konstytucyje i ordynacja« (1): żeby kto przeciw ninieyszym Conftituciam y ordynáciiey [constitutionibus et ordinationibus JanStat 198] [...] nieśmiał łie kuścić SarnStat 924. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

[»ordinatio a porządek«: ty trzy dny ieden po drugiem każde/ iak ta *Ordinatio* a porządek Kościelny okazuie/ s kazaniem/ łpiewaniem/ maią być obychodzone *UstKościel* 159.]

»ordynacja abo porządzenie« (2): Ordinácia ábo porządzenie tychże dóbr ná pięć części. *SarnStat* 358, 102.

»ordynacja i postanowienie« = *ordinatio et constitutio JanStat* (2): Starosta Kazdy to co do Starostwa nalezy trzymac ma y ztego Rndować [!] wedle Ordynacyei naszej y Postanowienia Pana Podskarbiego. *ActReg* 44; *SarnStat* 76.

»ordynacja i statut« (1): przychyláiąc łie ku łtárádawnéy/ ordynáciiey y Státutowi [*ordinationi et statuto JanStat* 715] vłtáwiamy *SarnStat* 302.

»ordynacja i uchwała« (1): podług ordynáciiey y według vchwały Séymu przełzłégo Piotrkowłkiégo vczynionéy *SarnStat* 858.

»ustawa i ordynacja« (1): [*Tatarowie*] iáko y przodkowie ich/ łukiem á łzábłá woiiuąc/ máiąc też łwe vłtáwy y ordynácie w ciągnieniu/ kthorych pilno łtrzegá *BielSpr* 67.

2. *Nominacja, mianowanie na urząd; wyświęcenie na kapłana* (2) : y to łię pokázuie/ z Hiłtorykow/ iż łię ná ten čás/ Biskupi Rzymłcy/ v Celárzow ordynáciey dokupowáli. Iáko piłżá o Agátonie wtorym w ty łłowá. *Praedictus Papa, obtinuit apud Imperatores Constantinum, videlicet, et Eraclium, et Tiberium, vt iuxta postulationem suam, remitteretur quantitas illa, quae solita erat dari, pro ordinatione Pontificis Romani. NiemObr* 60; gdy przydzie mowić y rozbieráć/ o iego [papieża] ordynáciey/ ktora łię łák częłto odmieniáłá *NiemObr* 65; [iáka *Ordinácia*/ łáka *Prędicácia HerbOdpow* Z6v].

3. *Ustawa spadkowa regulująca szczególny sposób dziedziczenia wielkich dóbr ziemskich (przeważnie przez najstarszego syna), zapewniająca niepodzielność i niezbywalność majątku rodowego; majorat* (9) : Która to ordynácia ma trwáć wiecznémi czály/ [...] Tym łpołobem áby wedle ordynáciiey téy/ dobrá té/ [...] niemogły bydz [...] álienowáné/ ábo długi/ opráwámi/ [...] onerowáné *SarnStat* 1048, 1048.

ordynacja czyja [G sb] (3): y łestámenty cudze pfiuá/ y nádánia Kościelne burzá y *ordinacje* domow zacnych odmieniáią *GórnRozm* M2v; Ordinácia PP. Rádziwiłów *SarnStat* 1310, 1048.

Zwrot: »(u)czynić ordynacją« (2): *GórnRozm* K4; iż mu wolno będzie vczynić ordynácią *in futurum* o dobrách łwych nieruchomych y ruchomych gdiéżłkolwiek leżących *SarnStat* 1048.

Wyrażenie: »ordynacja prywatna« (2): temu złemu niektorzy łudźie mądrzy z wielkich domow y fámiliey/ zábiegáiąc ordynácie prywatne Seymowá *Conftitutią* wárowáne/ okołó máiętności łwych czynią *GórnRozm* K4, K4 *margin*.

4. *Szyk, układ wojska* [*ordinatio – porządne postawienie na roty albo rzędy rozsadzenie Mącz* 268b] (8) : Wiele łie ich łież ná to zgadzáło Hetmánow łtórych iż łáka ordynácia ná kłztałł Ryby Káráliá łełł pożyczecznieyłza niż gránowita *BielSpr* 23; Scipio przeciw [!] tey ordynáciey [*Hannibala*] troię

ordynacją wczynił/ ná czele poštáwił iedne s kopiiámi/ drugie s ftrzelbą/ trzećie s poćiki [*lege*: poćifki]
BielSpr 40v, 22v, 31 [2 r.], 41 [3 r.].

5. [*Część zarobków wypłacana w naturze [czyja]*]: Tego piwa oddał Galinowskiemu beczek 77 na rozchód Jego Mości [...] na ordynacją swą wziął na tydzień po 1½, beczek *InwBiskWłocł* 1582/41, 1582/145 [2 r.].]

Synonimy: 1. *porządek, porządzenie, postanowienie, rozrządzenie*; 4. *ordynek, porządek, szyk*; 5. *ordynaryja*.

BK